

Tereza Pavlíčková

Media representation of the Greek debt crisis: a corpus-assisted discourse analysis of the Guardian online news

Mediální zobrazení řecké dluhové krize: korpusová analýza diskurzu v online zpravodajství deníku *the Guardian*

Diplomová práce, ÚAJD FF UK, 2016

Posudek oponentky

Předložená diplomová práce zpracovává téma postoje a evaluace v mediálním diskurzu týkajícím se řecké dluhové krize v letech 2009-2014. Autorka analyzuje články zabývající se dluhovou krizí v Řecku publikované v online verzi britského deníku *the Guardian*. Velikost korpusu, který pro tuto práci sestavila – téměř 278 tisíc slov (349 článků) – jí umožňuje, aby v práci uplatnila metody označované jako CADS, tedy analýzu diskurzu opírající se o korpusová data a nástroje. Rozsáhlá sekundární literatura dokládá autorčinu dobrou orientaci jak v tématu, tak v metodologii.

V rámci poměrně širokého tématu se autorka zaměřila na dva protikladné pohledy na řeckou dluhovou krizi – tzv. „Northern diagnosis“ (pohled věřitelských zemí EU) a „Southern opinion“ (pohled spojovaný se zadluženými státy). Cílem práce je „přesné určení pozice tohoto deníku [*the Guardian*] ve vztahu k zmíněnému bilaterálnímu diskurzivnímu rámci“ (str. 119). S oporou ve studii Pavlakisové (2013) zvolila autorka pět indikátorů „severního“ postoje kritizujícího Řecko (str. 22-23): 1) stereotypní zobrazení Řeků (lenost, sklon podvádět, nespolehlivost atd.), 2) prezentování úsporných opatření jako zaslouženého trestu za řecké ‚přešlapy‘, 3) absence solidarity (prezentace problému jako konfliktu mezi ‚námi‘ a ‚jimi‘), 4) prezentace příčin krize jako morálního problému, 5) vyvolávání strachu (v souvislosti s šířením krize nebo protestními akcemi).

Přítomnost (resp. absenci) těchto faktorů v diskurzu spojeném s tématem řecké dluhové krize, jak je prezentována v deníku *the Guardian*, pak autorka zkoumá v analytické části práce. Výchozím bodem výzkumu jsou (klíčová) klíčová slova – tedy slova, která jsou vyhodnocena statistickými metodami jako klíčová v dostatečném počtu textů – a jejich kolokace.¹ První část tohoto oddílu vychází z analýzy spojení klíčových slov označujících místa, instituce a hlavní aktéry řecké dluhové krize (*Greece, EU, IMF, Athens, Greeks*) s gramatickými slovy, zejména s předložkami.² Předložkové vazby jsou zde skutečně ‚klíčem‘ k následující detailní kvalitativní analýze širšího kontextu, v němž se objevují. Tento kontext zahrnuje nejen jazykové okolí sledované kolokace, ale také mimojazykové informace (rok vydání textu, zařazení jeho autora) a intertextové souvislosti. Takto detailní rozbor je v rámci diplomové práce samozřejmě možné provést jen u relativně omezeného počtu kolokací. Přesto se autorce podařilo zodpovědět většinu výzkumných otázek, které si klade na str. 45-46. Autorka ukazuje, že prezentování řecké dluhové krize v deníku *the Guardian* neobsahuje žádné indikátory negativního ‚severního‘ postoje. Současně zde ovšem nenachází ani rysy typické pro ‚jižní‘ postoj zadlužených zemí. Analýza prokázala, že pro *the Guardian* je příznačné nestereotypní zobrazení krize a důraz na negativní sociální dopad úsporných opatření zavedených evropskými institucemi výměnou za finanční pomoc Řecku.

Druhá část výzkumu se zaměřuje na lexikální kolokáty čtyř klíčových slov, která se objevují v kontextu řecké dluhové krize – *debt, crisis, austerity, measures*. Autorka zde sleduje metaforickou konceptualizaci dluhové krize a úsporných kroků směřujících k jejímu řešení. Konstatuje, že *the Guardian* prezentuje Řecko jako zemi ‚čelící negativním vnějším vlivům/rozhodování vnějších autorit‘ (str. 121).

---

¹ U substantiva *Athens* zkoumá autorka také frekventovaná čtyřslovná spojení s tímto substantivem (není jasné, jak se mezi ně dostalo spojení *on the streets of*).

² *Out*, popsán na str. 65 jako předložka, je v uvedených příkladech adverbialní částice nebo adverbium.

Práce ukázala vhodnost klíčových slov a jejich kolokací jako výchozích záchytných bodů při zkoumání jinak obtížně uchopitelného tématu. Je zároveň třeba ocenit to, že autorka nezůstává jen u identifikace signifikantních kolokátů a podává podrobnou kvalitativní analýzu jejich užití v textu. Ukáže tak například, že ačkoli se v textu objevují spojení, která na první pohled mohou působit jako indikátory vyvolávání strachu, ve skutečnosti je jejich textová funkce jiná – slouží k zasazení řeckých protestů do širšího rámce reakcí na úsporná opatření (str. 83).

Takto detailní analýza se nutně musí zaměřit jen na omezený počet kolokačních spojení. Autorka však většinou nespecifikuje, proč byly k analýze vybrány právě zvolené kolokáty (konstatuje jen, že zvolila „three most relevant collocates“ (str. 71) nebo „the most relevant sources of information for the present study“ (str. 77)); obecný popis v pilotní studii nevyklučuje zcela „cherry picking“, jemuž se autorka snaží vyhnout.

Ačkoli jsou výzkumné otázky formulovány většinou neutrálně vzhledem k ‚severnímu‘ a ‚jižnímu‘ pohledu na krizi („How does the *Guardian* report about Greece as a country in debt crisis?“ atd.), pro vlastní analýzu je určující snaha ukázat, zda zkoumané články obsahují předem definované indikátory negativně hodnotícího ‚severního‘ postoje věřitelských zemí. To někdy vede k dalšímu omezování zkoumaného materiálu. Předložka *to* se například objevuje ve spojení *to Greece* v 72 případech (str. 60). Autorka se zaměřila jen na ty příklady, kde tomuto spojení předchází nějaké substantivum vztahující se k řešení řecké dluhové krize (*loans, cuts* apod., celkem 20 dokladů). Z nich nachází evaluativní slovní zásobu (negativní) v šesti dokladech, které komentuje. Ostatní příklady zůstanou, zdá se, zcela stranou výzkumu. Na druhé straně např. spojení *on Greece* (str. 62-65)³ je popsáno velmi důkladně, včetně porovnání s kolokacemi a sémantickou prozodii v referenčním korpusu *BNC*.

Otázky k jednotlivostem

- Jak byla vybrána klíčová slova, která jsou v práci podrobně analyzována?
- Zdá se, že relevantní výskyty předložkových kolokátů se nacházejí obvykle v bezprostředním okolí klíčového slova (L1, R1). Co vedlo k volbě rozsahu vyhledávání kolokací L5-R5?
- Z popisu tvorby korpusu se zdá, že byly vyhledávány články, které obsahují výraz *Greece*. Toto klíčové slovo se ale vyskytlo jen v 92 % textů. Čím je to způsobeno?
- V čem je zvolený přístup k analýze diskurzu (CADS) výhodný a v čem mohou spočívat jeho úskalí?

Závěr

Předložená diplomová práce přináší zajímavé, dobře doložené výsledky, které autorka dokázala přesvědčivě interpretovat ve vztahu k širšímu diskurzu souvisejícímu s prezentací řecké dluhové krize v britském tisku. Je cenná i z metodologického hlediska jako originální studie navazující na přístupy k analýze diskurzu s využitím nástrojů korpusové lingvistiky (CADS), které představují významný směr v současné analýze diskurzu i v korpusové lingvistice. Uplatňuje relativně nové přístupy, a tak řeší i řadu metodologických otázek, na něž nedává sekundární literatura jednoznačné odpovědi (volba referenčního korpusu, volba relevantních klíčových slov, velikost kolokačního okna aj.). Splňuje tak plně požadavky kladené na diplomové práce. Doporučuji proto diplomovou práci Terezy Pavlíčkové k obhajobě a předběžně ji hodnotím jako výbornou až velmi dobrou.

V Praze 29. 8. 2016

doc. PhDr. Markéta Malá, Ph.D.

---

³ Počty předložkových kolokátů v tabulce 7 na str. 53 ne vždy odpovídají údajům uvedeným dále v textu. Týká se to předložek *on, by, with*. Na rozdíl od ostatních tabulek neobsahuje tabulka 12 celkové počty kolokátů.